

Paolo S c a r a f o n i, Fidel G o n z a l e z. *Guadalupe. Evangelizzazione e storia dell'America. Atti del Convegno svoltosi all'Ateneo Pontificio „Regina Apostolorum” Roma, 21 marzo 2003.* Città del Vaticano: Libreria Editrice Vaticana 2004 ss. 165.

Ewangelizacja Nowego Świata pozostaje szczególnym znakiem rozszerzania się chrześcijaństwa. To było niesienie Dobrej Nowiny Jezusa Chrystusa w zupełnie inne, zupełnie nieznanie środowiska religijne, społeczne i kulturowe. Spotkanie to przybie-

rało bardzo różne formy, także dramatyczne, np. opisane przez dominikańskiego biskupa Chiapas, Bartłomieja De Las Casas.

Niemniej proces ewangelizacyjny postępował. Wyrazem tego było przyjmowanie nowej wiary, a wraz z nią sakramentów świętych. Powstawały nowe miejsca kultu i budowane były kościelne struktury. Podstawowe pytanie dotyczyło jednak obecności wiary w sercach i w życiu nowo ochrzczonych, zwłaszcza w konfrontacji z dotychczasowymi kultami i wierzeniami.

W tym procesie ewangelizacyjnym szczególnie miejsce, zwłaszcza w Meksyku, ma Matka Boża z Guadalupe. Pozostaje Ona nadal znakiem, który interesuje wielu, a mimo to nadal kryjącym wiele tajemnic. Oto kolejna próba pochylenia się nad tym fenomenem podjęta została przez Papieskie Ateneum „Regina Apostolorum” w Rzymie. Oto ukazały się akta specjalnego sympozjum zorganizowanego na temat Guadalupe (21 marca 2003 r.), dokładnie podjęto problematykę relacji między ewangelizacją a historią Ameryki.

Całość materiałów otwiera wprowadzenie Paolo Scarafoni, rektora Ateneum, pt. „Matka Boża z Guadalupe, ewangelizatorka Ameryki” (s. 5-10). Z kolei zamieszczono przedłożenie pt. „Guadalupe: model ewangelizacji inkulturacyjnej” zaprezentowane przez Cipriano Calderon Polo, wiceprzewodniczącego Papieskiej Komisji ds. Ameryki Łacińskiej (s. 11-16).

Pierwszy z wiodących referatów pt. „Juan Diego, guadalupeński wizjoner, pierścień łączący dwie kultury (1474-1548)” przedstawił Eduardo Chavez Sanchez, postulator sprawy kanonizacyjnej Juan Diego (s. 17-32). Meksykański Indianin staje jako człowiek cnoty, dobry chrześcijanin i święty. Zdaniem autora przez postugę Jana Pawła II świętość Juan Diego została potwierdzona.

„Guadalupe w świecie pierwotnym” to tematyka podjęta przez Javier Garcia, profesora chrystologii we wspomnianym Ateneum (s. 33-52). Najpierw obszernie ukazano obraz jako „Amoxltli” albo specyficzny kodeks aztecki. Sam obraz jest także swoistą metodą dla uprawiania teologii.

Bardzo interesujące i wyjątkowo obszerne jest przedłożenie pt. „Nican Mopohua” Jose Luis Guerrero, dyrektora Instytutu Studiów Guadalupeńskich (s. 53-103). Autor wskazuje na liczne wątki kulturowe, wręcz zagadnienie inkulturacji. Oczywiście szczegółowo analizuje słynne „Nican Mopohua” wskazując m.in. elementy treściowe oraz religijno-teologiczne. Należy zawsze pamiętać, że dzieło to zredagowane zostało przez Indianina Antonio Valeriano w języku *nahuatl*, dwadzieścia lat po objawieniach.

„Aktualność wydarzenia guadalupeńskiego” ukazał kard. Norberto Rivera Carrera, aktualny arcybiskup miasta Meksyk i Prymas Meksyku (s. 104-110). Autor wskazuje na konieczność odrzucenia współczesnych uprzedzeń odnoszących się negatywnie do wydarzeń nadprzyrodzonych. W początkach ewangelizacji spotkały się dwa wierzące ludy, ale w dramatycznych okolicznościach, wręcz bez wyjścia. Dopiero interwencja Matki Bożej z Guadalupe otworzyła wspólną historię.

Natomiast „Historyczności wydarzenia guadalupeńskiego. Spojrzenie na najstarszą dokumentację historyczną nam przekazaną” poświęcił swe przedłożenie Fidel Gonzalez-Fernandez, rektor Papieskiego Kolegium Urbanianum (s. 111-144). Matka Boża staje jako Patronka Ameryki, a w Jej kontekście Juan Diego, mit czy historia. Całe zagadnienie widziane jest przez pryzmat różnorodnych źródeł, m.in. pisanych (hiszpań-

skie i ludności lokalnej) czy archeologicznych. Autor wskazuje, że w prowadzonych badaniach uczeni nie powiedzieli jeszcze ostatniego słowa.

„Ayate guadalupeńskie i tożsamość meksykańska” to przedłożenie Diego Monroy Ponce, wikariusza generalnego i biskupiego Guadalupe, rektora Bazyliki Matki Bożej z Guadalupe (s. 145-156). Wskazał on na rzeczywistość nadprzyrodzoną, która powinna pozostać źródłem prac teologicznych i teologicznomoralnych. Rzeczywistość ta jest znakiem boskiej inkulturacji, w której Bóg jawi się jako Inicjator i Stwórca.

Ostatni tekst ukazuje znaczenie wydarzenia z Guadalupe, a podejmuje go kard. Juan Sandoval Iniguez, arcybiskup Guadalajara (s. 157-164). Obraz wprowadza Amerykę w nowe tysiąclecie i dlatego jest tak ważnym wydarzeniem, tak jak w przeszłości ten znak łaski ku ewangelizacji. Maryja z Guadalupe jako Patronka Ameryki ma swe przesłanie także dla współczesności. Przypomniano także fakt uznania objawień już w 1666 r., a ich dalszym potwierdzeniem była beatyfikacja i kanonizacja Juan Diego.

Całość publikacji zamyka spis treści (s. 165).

Autorami prezentowanych tekstów są wybitni specjaliści, a jednocześnie i autorytety w zakresie szeroko pojętej problematyki odnoszącej się do wydarzenia z Guadalupe, a zwłaszcza zachowanego obrazu. Są oni przedstawicielami różnych kręgów zainteresowania, a to daje gwarancję w miarę kompleksowego oraz jednocześnie obiektywnego dotknięcia tej problematyki.

W spojrzeniu na Guadalupe ważne jest wskazanie na przesłanie ewangelizacyjne całego wydarzenia związanego z cudownym wizerunkiem. Wpisane jest ono w przesłanie wiary, nadziei i miłości, ale już w obrazie chrześcijańskim. Chodzi tutaj dziś już bardziej o nową ewangelizację, którą tak wyraźnie wskazał Ojciec Święty Jan Paweł II jako współczesne zadanie oraz metodę dla głoszenia Dobrej Nowiny. Niemniej nie pomniejsza to w niczym samego fundamentu ewangelizacyjnej obecności, zwłaszcza w Guadalupe.

Tylko w środowisku Ewangelii, w jej przepowiadaniu, istnieje realna szansa najpełniejszego odczytania *Tilmy* Juan Diego, a więc jego przesłania ewangelizacyjnego odpowiadającego rozeznaniom wiary typowym dla rdzennej ludności amerykańskiej tego rejonu. Takie osadzenie, swoiste *Sitz im Leben*, jest oczekiwanym, wręcz niezbędnym warunkiem, w przeciwnym razie można ograniczyć się tylko do ciekawości, szczegółów technicznych czy innych. Te oczywiście są bardzo interesujące, ale obraz ten powstał dla zupełnie innych celów, to nie było jego przeznaczeniem. Elementy te mają tylko plastycznie lepiej służyć posłudze ewangelizacyjnej wobec Indian.

Nie można jednocześnie nigdy zapomnieć, że ważną stymulacją w prowadzonych badaniach były wszelkie starania związane z beatyfikacją i kanonizacją Juan Diego (Cuauhtlatotzin, zm. 1548). Obu aktów dokonał papież Jan Paweł II: beatyfikacji 9 kwietnia 1999 roku i kanonizacji 31 lipca 2002 roku. To wyjątkowe spotkanie spraw ziemskich i niebieskich w osobie indiańskiego świętego. W ich trakcie pokonano wiele uprzedzeń, manipulacji czy demagogii, właśnie dzięki precyzji i systematyczności badawczej. Wymagało to niekiedy wręcz wielkiego wysiłku, a prezentowana książka jest pewnym tego znakiem.

Ważnym uzupełnieniem całej narracji poszczególnych tekstów, a czasem i dopowiedzeniem są przypisy. Zwłaszcza te obszerniejsze, które stanowią interesujące wyjaśnienia czy interpretacje. Ciekawe są cytaty fragmentów źródeł.

Z prezentowanej książki jednoznacznie wybrzmiewa historyczność niepowtarzalnego zjawiska nadprzyrodzonego dla wyjaśnienia trudnych, czasem wręcz dramatycznych, bo znaczonych cierpieniem i śmiercią, dróg pierwotnej ewangelizacji Nowego Świata. Z drugiej zaś strony akcentuje się znaczenie Matki Bożej z Guadalupe we współczesnej ewangelizacji Ameryki i świata. Jest to wyjątkowy fakt, aktualny i żywy przez tyle wieków; nadal ważny nośnik nowej ewangelizacji, zwłaszcza Ameryki Łacińskiej.

Lektura akt symposium wyzwała i stymuluje do zainteresowania się fenomenem *Tilmy Juan Diego*. Ważne jest dostrzeżenie w tym wydarzeniu miejsca i znaczenia Matki Najświętszej w historii Meksyku, a w szerszym sensie całej ludzkości i każdego człowieka, jednak szczególnie na kontynencie amerykańskim. Winna jakby powtórzyć się postawa typowa dla pierwszych Indian, otwierających się przez Maryję na Jezusa Chrystusa.

Bp Andrzej F. Dziuba